

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

BK-VII.0520.34.2026
Warszawa, 29 maja 2026 r.

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

uprzejmie przekazuję odpowiedź na interpelację nr **14667** Pana Posła Roberta Kropiwnickiego w sprawie rejestracji fundacji rodzinnych przez notariuszy.

Postulowane w interpelacji poselskiej zmiany dotyczące rejestracji fundacji rodzinnych przez notariuszy należy ocenić w świetle konstytucyjnej i ustawowej pozycji ustrojowej notariuszy, z uwzględnieniem obowiązujących regulacji dotyczących zarówno notariatu, jak i rejestrów publicznych.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP notariusze wykonują zawód zaufania publicznego, sprawując pieczę nad należyтым wykonywaniem czynności notarialnych w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony. Uszczegółowieniem tej zasady jest art. 1 § 1 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie¹, zgodnie z którym notariusz jest powołany do dokonywania czynności, którym strony są obowiązane lub pragną nadać formę notarialną, przy czym czynności te mają charakter prewencyjny i gwarancyjny, a nie władczy.

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1001 ze zm.

Rejestr fundacji rodzinnych jest rejestrem publicznym prowadzonym przez sąd. Zgodnie z art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 2023 r. o fundacjach rodzinnych² fundacja rodzinna podlega wpisowi do rejestru fundacji rodzinnych, który jest prowadzony przez właściwy sąd rejestrowy. Wpis ten ma charakter konstytutywny, gdyż – zgodnie z art. 4 ust. 1 tej ustawy – fundacja rodzinna uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisu do rejestru fundacji rodzinnych.

Prowadzenie rejestru publicznego, którego wpis wywołuje skutki konstytutywne, wiąże się z wykonywaniem władzy publicznej i tradycyjnie zostało powierzone sądom jako element wymiaru sprawiedliwości, co znajduje oparcie w art. 175 ust. 1 Konstytucji RP.

Notariusze, mimo że wykonują zawód zaufania publicznego w rozumieniu art. 17 Konstytucji RP, nie są organami władzy publicznej ani częścią struktury sądów. Powierzenie im prowadzenia rejestru w miejsce sądu oznaczałoby zasadniczą zmianę ich pozycji ustrojowej oraz charakteru wykonywanych funkcji, zbliżając je do organów administracji rejestrowej.

Od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie ustrój polskiego notariatu opiera się na idei zrównoważenia elementów publicznych i prywatnoprawnych³. Z całokształtu uregulowań dotyczących notariatu wynika mieszany status zawodu notariusza, który łączy elementy publiczne (notariusza jako funkcjonariusza publicznego) i prywatne (notariusza jako przedsiębiorcy). Ustawodawca, mimo nadania notariuszowi charakteru zawodu zaufania publicznego i zapewnienia ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych⁴, świadomie nadał także notariuszom większy zakres niezależności, pozostawiając ich prywatnymi osobami zaufania publicznego, którym powierzono funkcje prewencyjnej ochrony prawnej⁵. W polskim systemie prawnym notariusze, w odróżnieniu od sędziów, nie są funkcjonariuszami publicznymi, lecz jedynie osobami zaufania publicznego, korzystającymi z ochrony

² Dz. U. z 2023 r. poz. 326

³ M. Kolasiński, glosa do uchwały SN z dnia 23 września 2009r., I KZP 7/09, PiP 2010/7/126-132

⁴ art. 2 § 1 ustawy - Prawo o notariacie

⁵ T. Ereciński, Kilka uwag o pozycji ustrojowej notariusza, jego odpowiedzialności cywilnej oraz sądownictwie dyscyplinarnym, Rejent, 2006/5/46

przysługującej funkcjonariuszom publicznym (art. 2 § 1 ustawy – Prawo o notariacie). Jedynie na gruncie prawa karnego (art. 115 § 13 pkt 3 k.k.) notariusz traktowany jest jak funkcjonariusz publiczny.

W tym kontekście proponowana w interpelacji zmiana, polegająca na powierzeniu notariuszom prowadzenia rejestru fundacji rodzinnych, który jak wyżej wskazano jest rejestrem publicznym, wymagałaby nie tylko gruntownej nowelizacji ustawy o fundacjach rodzinnych, lecz także pogłębionej analizy konstytucyjnej, w szczególności pod kątem zasady trójpodziału władzy, prawa do sądu oraz gwarancji niezależności i jednolitości prowadzenia rejestrów publicznych. Nie można jej traktować wyłącznie jako środka organizacyjnego służącego skróceniu czasu postępowań rejestrowych.

Należy przy tym zwrócić uwagę, że kompetencja notariuszy do prowadzenia rejestru akcjonariuszy prostej spółki akcyjnej uregulowana w art. 328¹–328¹⁰ ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych nie może stanowić bezpośredniego precedensu dla powierzenia notariuszom prowadzenia rejestru fundacji rodzinnych. Rejestr ten nie ma bowiem charakteru rejestru publicznego, lecz stanowi ewidencję prywatnoprawną prowadzoną na zlecenie spółki przez podmiot uprawniony, w tym notariusza. Wpisy do rejestru akcjonariuszy PSA nie są przejawem wykonywania władztwa publicznego i nie zastępują działalności sądu rejestrowego, co odróżnia ten model zasadniczo od rejestru fundacji rodzinnych. Prowadzenie rejestru akcjonariuszy jest w istocie usługą maklerską świadczoną przez notariuszy na rzecz prostych spółek akcyjnych, wymagającą zawarcia przez te podmioty umowy o prowadzenie rejestru akcjonariuszy, stosownie do art. 108a ustawy – Prawo o notariacie⁶.

Podsumowując, przekazanie notariuszom kompetencji do prowadzenia rejestru fundacji rodzinnych w miejsce sądu wymagałoby zasadniczych zmian w ustawowych i ustrojowych oraz budziłoby istotne wątpliwości konstytucyjne.

Aktualnie ustawa – Prawo o notariacie nie przewiduje kompetencji notariuszy do prowadzenia rejestrów publicznych o charakterze konstytutywnym

⁶ Podstawowe problemy i konstrukcje współczesnego prawa handlowego, 2023, wyd. 1 red. Dr hab. Andrzej Herbet

ani do podejmowania władczych rozstrzygnięć w zakresie powstawania osób prawnych. Konieczne byłoby wyraźne rozszerzenie katalogu zadań notariusza, określenie jego roli jako organu rejestrowego, a także uregulowanie zasad odpowiedzialności notariusza za prowadzenie rejestru publicznego oraz szczególnego trybu nadzoru nad tymi czynnościami.

Nadto podkreślić należy, że obecnie kontrola wpisów do rejestrów sądowych odbywa się w ramach drogi sądowej, z zapewnieniem środków zaskarżenia i kontroli instancyjnej. W przypadku przeniesienia kompetencji rejestrowych na notariuszy należałoby stworzyć odrębny mechanizm kontroli i zaskarżania czynności notariusza, zapewniający realizację konstytucyjnego prawa do sądu, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

Konieczne byłoby również stworzenie odrębnej regulacji dotyczącej samego rejestru, obejmującej m.in. zasady jego centralnego prowadzenia, jednolitości danych, jawności rejestru, ochrony danych osobowych, dostępu do informacji oraz interoperacyjności z innymi rejestrami publicznymi. Obecnie funkcje te są realizowane w ramach systemów sądowych i pod nadzorem władzy sądowniczej. Przeniesienie ich na notariuszy wymagałoby nowego, spójnego modelu prawnego i organizacyjnego.

Krajowy Rejestr Sądowy

Niezależnie od powyższych rozważań, dodatkowo informuję, że w Ministerstwie Sprawiedliwości prowadzone są zaawansowane prace analityczno-koncepcyjne dotyczące włączenia fundacji rodzinnych do Krajowego Rejestru Sądowego (dalej: KRS). Obecnie prace koncentrują się na przygotowaniu odpowiednio uzgodnionych projektów legislacyjnych, w szczególności dotyczących zmiany ustawy o fundacji rodzinnej oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, a także zmiany innych niezbędnych ustaw. Generalnym celem wspomnianych prac analityczno-koncepcyjnych jest włączenie fundacji rodzinnych do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego (drugi rejestr KRS).

Dodatkowo, zgodnie z regulacją art. 143 cyt. ustawy o fundacji rodzinnej, Ministerstwo Rozwoju i Technologii rozpoczął przegląd funkcjonowania przepisów powyższej ustawy i po jego zakończeniu, w ustawowo określonym terminie (tj. po upływie 3 lat od dnia 22 maja 2023 r. tj. po 23 maja 2026 r.) zapewne przedłoży Sejmowi i Senatowi informację o skutkach jej obowiązywania wraz z propozycjami zmian, w szczególności dotyczącymi także obecnej „organizacji procesu rejestracji fundacji rodzinnych”.

Z wyrazami szacunku
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/